

# Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

## PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm<sup>2</sup> 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35

## ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

## ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei  
Pe 6 luni: 12 lei  
Pe 3 luni: 6 lei

## Vechiul Testament în apostolatul Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian

— Spicuiuri —

Vechiul Testament este cea dintâi parte a Sf. Scripturi, este începutul Revelației scrise și este pentru creștinism ceea ce este rădăcina pentru floare. Înainte de a se descoperi, credința creștină era ascunsă în Vechiul Testament sau cum ar zice Sf. Apostol Pavel: „Vechiul Testament pedagog ni s-a făcut nouă” (Gal. 4, 3).

În mărturisirile de credință locul Vechiului Testament este totdeauna alături de Noul Testament. Expresiile „cred întru Duhul Sfânt, carele a grăit prin prooroci”, din articolul 8 al Simbolului de credință, sînt o confirmare tocmai a aceleiași învățături care afirmă că Vechiul Testament n-a izvorât din gândire pur omenească.

În atitudinea față de Vechiul Testament, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian propovăduiește, în toată puritatea ei, învățătura ortodoxă care învață că sînt destule motive de dogmă și morală care obligă a prețui paginile Bibliei Vechi. Iată de ce Prea Fericirea Sa a ținut să ne dea Psaltirea, în mai multe ediții, apoi Biblia întreagă, manualul de Vechiul Testament, pentru uzul studenților de la Institutele Teologice etc.

Ce este Vechiul Testament după învățătura Bisericii Ortodoxe? Care-i valoarea lui pentru preot și credincioșii noștri? Scriptura veche și dreptatea socială, concepția ei despre om, muncă și proprietate, Vechiul Testament în slujba păcii, atitudinea lui față de război, Vechiul Testament și ecumenismul. Iată câteva întrebări la care sintetizînd materialul biblic din opera Prea Fericitului Patriarh Justinian, reflectată parțial cu osebire în volumele „Apostolat social”, ne îngăduim să dăm un răspuns în orientarea noastră pe linia, „pe care trebuie să mergă orice stegar al lui Hristos” — după spusa Prea Fericirii Sale.

În Sfânta Scriptură sînt pagini care oferă exemple de adevărat devotament față de marile idealuri, iar, în clipe hotărîtoare pentru viață, Sfânta Scriptură ne dă pildă cu Isaia, Moise și alții.

Cu totul în duhul Scripturii, Prea Fericitul Patriarh susține că la temelia vieții trebuie să se așeze cea mai mare poruncă din Scriptură: legea dragostei. Această poruncă se referă la Dumnezeu, iar apoi la oameni. Una este porunca mare și cea dintâi, iar a doua este asemenea de mare ca și cea dintâi. Aceste două porunci în care se cuprinde Legea și prorocii sînt cele două table ale legii săpate adînc în lespezea inimii.

Dragostea față de aproapele se manifestă prin dreptate. Dreptatea e lucru sfînt și dumnezeiesc pe care Isaia (10, 1—2) pretinzînd-o pentru toți scria: „Vai de cei care fac legi nedrepte și de judecătorii care scriu hotărîri silnice, ca să răpească dreptatea oropsiților, să prade pe văduve și pe orfani”.

Față de cei stăpîniți de un duh egoist Prea Fericitul Justinian invocă blestemul profetului Isaia: „Vai vouă care adăugați casă lângă casă și grămădiți țarină lângă țarină”.

Ispita speculei pentru a dobîndi un câștig mai mare decît cel cuvenit, P. F. Sa o urgisește cu pildele lui Solomon 11, 26, unde scris este „că cel ce vinde grîul scump e blestemat de popor”.

Statornicind obligația de a munci, Sfînta Scriptură a Vechiului Testament îi oferă principiul cel mai înalt cînd afirmă împreună cu Prov. 12, 24 că „mîna celor harnici va stăpîni, căci, după cuvîntul Psalmistului (71, 16), atunci, va fi belșug de pîine pe vîrfurile munților și holdele se vor pleca sub povara vîntului”.

Pentru îndeplinirea îndatoririlor cetățenești și pentru a se practica faptele îndurării, Prea Fericitul se identifică cu Iisus Sirah 4, 33: „Să nu fie mîna ta întinsă a lua și strînsă a da”.

Pe cei care se ostensec pentru apărarea păcii îi ferește pentru că spus este de profetul Isaia 2, 4 „că vom preface săbiile în pluguri și pacea va deveni o strălucită înfăptuire a omenirii”. Oamenii muncii nu vor mai fabrica unelte de război. „În duhul dragostei și al înțelegerii frățești se întind punți de prietenie și pace între toate neamurile”, spune Prea Fericirea Sa. Rătăcirea care face pe unii să fie stăpîniți de închinarea la vițelul de aur o osîndește, iar pe cei care fac cauză comună cu cei stăpîniți de dorința criminală de a ucide într-un nou război îi numește rătăciți, pentru că au uitat cuvintele Ziditorului, care a poruncit zicînd: „Creșteți și vă înmulțiți!” (Geneza 1, 28). Celor răi Dumnezeu le stă împotriva și „ține în inima sa sabia pedepsei pentru cei ce varsă sîngele nevinovaților” (Ieremia 46, 10).

Bucuria de-a fi gazdă bună pentru cei cu gânduri bune, Prea Fericitul Patriarh o exprimă cu graiurile Psalmistului: „Binecuvîntat este cel ce vine întru numele Domnului” (117, 25—27) și tot de acolo împrumută accente de veselie exclamată de Psalmistul David: „... Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într-însa” (Ps. 117, 118).

În pastorală adresată credincioșilor de pe ogoare cu prilejul muncilor de primăvară (1952), precede de la rînduiala așezării de Dumnezeu dintru început cînd a zis: „De acum cît va trăi pămîntul, semăntul și seceratul nu vor mai înceta” (Gen. 8, 22).

Pe meleagurile țării noastre au apus de mult vremurile în care unii munciau iar alții se bucurau de roadele ostenețelor, vremuri despre care proorocul Agheu zice (1, 6): „Voi ați semănat mult dar ați cules puțin, ați mîncat dar nu v-ați săturat, v-ați îmbrăcat dar nu v-ați încălzit”.

În cuvîntarea rostită în Catedrala din Alba-Iulia în ziua de 21 octombrie 1958, cu prilejul aniversării a zece ani de la Reîntregirea Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania, Prea Fericitul Patriarh Justinian exprimă sentimentul bucuriei că sîntem iarăși una, că ne-am strîns din nou în casa părintească, cu vorbele Psalmistului (132, 1): „Ce bine și frumos este să fie frații împreună”.

Prea Fericitul Patriarh Justinian prețuiește importanța Vechiului Testament și-l consideră de un real folos pentru nevoile sufletești ale credincioșilor, pentru că el este preistoria creștinismului. Noul Testament este o prelungire firească a celui Vechi. Amîndouă Testamentele formează o unitate așa cum rădăcina cu trunchiul formează copacul.

De aceea, în ce privește caracterul profetic al Vechiului Testament, Prea Fericitul Patriarh și-a exprimat în neînmărate rînduri convingerea că aproape toți profetii Testamentului Vechi, luminați de flacăra inspirației Duhului Sfînt, au zugrăvit în cărțile lor crîmpeie din viața pămîntească a Fiului lui Dumnezeu.

Ceea ce leagă Testamentul Vechi de creștinism este mai ales ideea mesianică. După Cartea de învățătură, tipărită cu binecuvîntarea Prea Fericitului Patriarh Justinian, se poate alcătui o biografie a Mîntuitorului, mult apropiată de cea a Evangheliștilor. Se precizează acolo nașterea lui

## CINSTIREA deosebită a Maicii Domnului

II

În articolul precedent am înfățișat învățătura ortodoxă despre preacinstirea, mai mare decît a tuturor Sfinților, pe care o dăm Maicii Domnului atît pentru că ea singură s-a învrednicit să primească de la Dumnezeu cinstea cea mai mare de a naște pe Mîntuitorul lumii, cît și pentru că — prin această naștere — ea a fost curățită de păcate mai mult decît orice altă ființă din cele care poartă trup pămîntesc.

Dar unii dintre credincioșii creștini, și anume aceia care nu admit venerarea Sfinților, se ridică împotriva acestei învățături și practici a Bisericii noastre.

Aceștia o consideră pe Sfînta Fecioară Maria ca fiind o femeie onorabilă, pentru că a născut pe Mîntuitorul. Atît! Încolo susțin că ea a fost o femeie ca oricare alta, căreia nu i se cuvine o cinstire deosebită.

În această poziție deosebitoare a lor, ei încearcă să se întemeieze pe anumite locuri scripturistice, pe care le folosesc ca obiecțiuni împotriva învățăturii noastre despre preacinstirea Maicii Domnului.

În primul rînd, ei se referă la locul de la Matei 12, 47—50, care redau cuvintele Mîntuitorului cu prilejul episodului respectiv. Aceștia îi dau interpretarea: Fiul ei, Iisus Hristos, n-a cinstit-o pe Fecioara Maria, pentru că faptul că ea i-a fost mamă nu are nici o importanță. Pentru că în fața Mîntuitorului legăturile Sale de sînge sau de înrudire trupească nu au nici o valoare și nici o precădere (prioritate) față de legăturile Sale spirituale cu aceia care fac voia Tatălui, indiferent cine sînt aceștia.

De aici desprind apoi concluzia: Pentru că nici Fiul ei însuși, Iisus Hristos, n-a cinstit-o, nici noi nu trebuie să dăm prea multă cinstire Fecioarei Maria.

Numai că în acest loc este vorba despre altceva decît pretind ei, și anume că în afară de înrudirea trupească, mai există încă și o altă înrudire cu Domnul nostru Iisus Hristos: *înrudirea sufletească*. Aceasta constă în a face voia lui Dumnezeu. Ea este mult mai mare și mai importantă pentru că nu se bazează pe o legătură trupească, ci pe una sufletească. Căci credinciosul care face voia lui Dumnezeu, devine înrudit sufletește cu Dumnezeu, deoarece este cu totul atașat Acestuia!

Dar de aici nu rezultă nicidecum că înrudirea sufletească desființează sau micșorează înrudirea trupească. Deosebirea este numai că înrudirea spirituală are prioritate față de înrudirea trupească, precum și că pe cea dintîi o poate cîștiga oricine dintre credincioși, prin împlinirea voinței Tatălui ceresc.

În al doilea rînd, cei ce nu se împacă cu învățătura și practica noastră, recurg la locurile de la Ioan 19, 26 și 2, 4, pe care le tîlmăcesc în sensul: Însuși Fiul ei i s-a adresat într-un mod disprețuitor. Ceea ce însemnează că a fost căsătorită, nu fecioară. De aceea, nici noi, credincioșii, n-o putem socoti mai mult și nici nu-i putem aduce o cinstire deosebită.

Or, în primul loc ioaneic dintre cele două menționate mai sus, nu poate fi nicidecum vorba despre dispreț, pentru că se îngrijește de soarta ei prin faptul că o dă în grija celui mai iubit Apostol al Său. Această atitudine constituie o cinstire în adevăratul înțeles al cuvîntului, care confirmă prin faptă învățătura pe care a propovăduit-o Mîntuitorul în legătură cu porunca a V-a din Decalog, atunci cînd a învinuit greu pe iudei că nu respectă corect această poruncă (vezi Matei 15, 3—9; Marcu 7, 7—13).

(Continuare în pag. 2)

(Continuare în pag. 2)



## MARTORI AI ÎNVIERII

Minunea Învierii Domnului și Mîntuitorului nostru, Iisus Hristos stă la temelia vieții, propovăduirii și credinței creștinești, așa cum atât de limpede exprimă acest adevăr Sf. Apostol Pavel, zicînd: „Dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică este credința noastră” (I Cor. 15, 14). Dar Hristos a înviat din morți! Și această realitate întărește esențial credința tuturor fiilor Bisericii creștine în Dumnezeirea Întemeietorului ei, în „Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, născut, carele din Tatăl s-a născut mai înainte de toți vecii”; cum spune crezul.

După cum citim în Sf. Scriptură, mare este numărul celor fericiți care s-au învrednicit să-l vadă pe Hristos-Domnul cel înviat și care rămîn prin veacuri matori ai Învierii Domnului.

Mai întii, între acești martori intră chiar ostașii puși de strajă la mormîntul Domnului. Aceștia, în clipa învierii Domnului, s-au spăimîntat în așa măsură, încît au căzut la pămînt „și s-au făcut ca niște morți” (Matei 28, 4). De bună seamă, dacă în fața lor nu s-ar fi petrecut un fapt cu totul neobișnuit, și care fapt este Învieria Domnului, păzitorii mormîntului nu ar fi fost cuprinși de frică într-o asemenea măsură.

În dimineața Învierii, femeile mironosițe „au venit să vadă mormîntul” (Matei 28, 1), „aducînd miresmele ce găiseră” (Luca 24, 1), ca să ungă trupul Domnului. „Și intrînd au găsit piatra răsturnată de pe mormînt, dar n-au aflat trupul Domnului Iisus și se mirau ele de aceasta” (Luca 24, 1—4). Dar îngerii „stînd înaintea lor în veșminte strălucitoare” (Luca 24, 4), „...au zis către dînsele: Ce căutați pe cel viu printre cei morți? Nu este aici, ci s-a sculat. Aduceți-vă aminte cum v-a grăit vouă, încă fiind în Galileea, zicînd, că Fiul Omului trebuie să se dea în mîinile oamenilor păcătoși și să se răstignească, iar a treia zi să învieze” (Luca 24, 5—7).

Venind de la mormînt, în grădina unde se afla mormîntul, femeile mironosițe s-au întîlnit față în față cu Mîntuitorul Hristos, care le-a grăit astfel: „Bucurați-vă!... Nu vă temeți! Mergeți și vestiți fraților mei să meargă în Galileea. Acolo mă vor vedea” (Matei 28, 9—10). Cu adevărat, femeile mironosițe au avut cel mai fericit prilej de sîntă bucurie, au alergat în cetatea Ierusalimului și s-au făcut „femei binevestitoare” ale Învierii lui Hristos. „Iar după ce s-au dus ele, iată unii din străjeri venind în cetate au vestit arhierilor toate cele ce s-au făcut” (Matei 28, 11), adevărind și ei în acest chip, minunea Învierii.

Cum este ușor de înțeles, vestea adusă de paznicii mormîntului a născut mare îngrijorare în sînul arhierilor, pentru care pricină „adunîndu-se împreună cu bătrîni, au făcut sfat și au dat bani mulți ostașilor, zicînd: Spuneți că ucenicii lui venind noaptea l-au furat pe el, pe cînd dormeați voi, și de va ajunge (vestea) aceasta la procuratorul, noi îl vom potoli pe el, și pe voi fără de grijă vă vom face” (Matei 28, 12—14). Nădăjduind deci să cumpere vigilența și tăcerea ostașilor de strajă, chiar vrăjmașii Mîntuitorului se fac martorii despre Învieria Lui.

Tot în dimineața Învierii, Sf. Apostoli Petru și Ioan au mers la mormîntul Mîntuitorului, au intrat în el pe rînd și nu au găsit trupul lui Iisus. Dar „au văzut giulgiurile zăcînd” (Ioan 20, 5), „...iar mahrama care fusese pe capul lui Iisus nu zăcea împreună cu giulgiurile, ci (era) învăluită deosebi, în alt loc” (Ioan 20, 7). Astfel, ei au văzut și au crezut (cf. Ioan 20, 8), că Hristos a înviat din morți.

În Duminica Învierii, Hristos cel înviat a călătorit la Emaus împreună cu ucenicii Luca și Cleopa, a grăit cu ei, pe drum, despre învierea Sa; la Emaus, a stat la masă cu acești doi ucenici, „a luat pîinea și binecuvîntînd și frîngînd a dat-o lor” (Luca 24, 30) spre mîncare. În acel moment celor doi ucenici „li s-au deschis ochii și l-au cunoscut pe El; dar El s-a făcut nevăzut de dînșii” (Luca 24, 31). L-au cunoscut și au mărturisit unul către altul: „Au nu era inima noastră aprinsă întru noi, cînd ne grăia pe cale și cînd ne tîlcuia Scripturile” (Luca 24, 32).

Și iarăși în aceeași zi, spre seară, în casa din Ierusalim unde se găseau Sf. Apostoli, Mîntuitorul Hristos a mers și „a stătut în mijlocul lor și le-a zis: Pace vouă!” (Luca 24, 36). „Iar ei, spăimîntați și tulburați fiind li se părea că văd duh. Și le-a zis: Ce sînteți tulburați? Și pentru ce se suie asemenea gînduri în inimile voastre? Vedeti mîinile și picioarele mele, că eu însumi sînt. Pipăiți-mă și vedeți că duhul carne și oase nu are, cum mă vedeți pe mine că am” (Luca 24, 37—39).

Dar „ei încă tot necrezînd de bucurie și de mirare, le-a zis: Aveți ceva de mîncare aici? Iar

ei i-au dat lui o bucată de pește fript, și dintr-un făgure de miere. Și luînd, a mîncat în fața lor” (Luca 24, 41—43).

Oare cum ar fi mîncat Mîntuitorul Hristos, dacă nu ar fi fost El cel înviat, El în trupul Lui preamărit prin Învierie? Iar după ce a mîncat, le-a și grăit, zicînd că „așa este scris și așa trebuia să pătîmască Hristos și a treia zi să învieze din morți” (Luca 24, 46)... „Iar voi sînteți mărturii acestora” (Luca 24, 48).

Dar în ziua aceea, Sf. Apostol Toma nu a fost de față la venirea Mîntuitorului și cînd s-a întors între ei, Sfinții Apostoli l-au întîmpinat cu vestea plină de negrăită bucurie: „Am văzut pe Domnul! Iar el a zis lor: De nu voi vedea în mîinile Lui semnul cuielor și de nu voi pune mîna mea în coasta Lui nu voi crede!” (Ioan 20, 25).

Sf. Apostol Toma nu era necredincios, ci un om care ardea de dorința de a-și întări credința în Hristos prin toate mijloacele cu putință, dorința care i s-a împlinit, spre a lui și a multora mulțumire. După opt zile Mîntuitorul a venit din nou în casa unde se aflau Sf. Apostoli și Toma împreună cu ei. Și i-a zis lui Toma: „Adu-ți degetul tău încoace și vezi mîinile mele, și adu mîna ta și o pune în coasta mea, și nu fi necredincios, ci credincios” (Ioan 20, 26—27).

Apostolul Toma a răspuns îndată invitației învătătorului său; el a pipăit rînilor Mîntuitorului, credința i s-a întărit după sfînta-i năzuință și a exprimat convingerea deplină în învierea Lui, zicînd: „Domnul meu și Dumnezeu meu!” (Ioan 20, 28). Mîntuitorul Hristos l-a fericit pe Apostolul Toma pentru că „l-a văzut și a crezut”.

Și cînd ucenicii se găseau, pescuind, la Marea Tiberiadei, Mîntuitorul Hristos li s-a arătat din nou și i-a ajutat să-și împlinescă cu prisosință meșteșugul lor pescăresc. Iar „după aceea s-a arătat la mai mult de cinci sute de frați deodată” (I Cor. 15, 6) și încă multora, înainte de a se înălța la cer.

Cum arătam și la început, toate aceste amănunte se găsesc în Sf. Scriptură, la locurile arătate. Și ele s-au scris pentru noi, „ca să credem că Iisus este Hristos, Fiul lui Dumnezeu și crezînd, să avem viață în numele Lui” (Ioan 20, 31).

D. Călugăr

(Urmare din pag. 1)

Hristos (Miheia 5, 2), timpul nașterii (Daniil 9, 24), nașterea din Fecioară (Isaia 7, 13), originea divină și veșnică (Ps. 2, 5), intrarea în Ierusalim (Zaharia 9, 9), moartea în floarea vieții (Isaia 53, 2—8), pătîmirea pentru păcatele altora etc.

Ultimul capitol, din volumul al IX-lea din „Apostolatul social” (București 1968), este intitulat: „Rîvna casei tale”. Inspirat din Vechiul Testament, titlul îmbrățișează trăirea credinței prin atașamentul față de Sfînta Biserică și față de Patrie, întocmai cum pentru personalitățile Vechiului Testament drumul pe care au mers a fost cel al slujirii lui Dumnezeu și a oamenilor.

Pe linia celor spuse pînă acum deosebit de important însă este anul 1968, cînd apare, sub îndrumarea și purtarea de grijă a Prea Fericitului Patriarh, Sfînta Scriptură, în București. Este cea dintîi carte de care preotul și credinciosul aveau nevoie.

Din încredințarea Prea Fericitului Patriarh, textul a fost controlat și corectat aducîndu-i-se multe îmbunătățiri față de textele anterioare ale Bibliiei românești. De aceea ne exprimăm marea bucurie pe care ne-o oferă Prea Fericitul Patriarh Justinian, prin Biblia cea nouă, pe care avînd-o și înțelegînd-o sub îndrumarea Bisericii, ne învățăm și mai mult cum să trăim, cum să ne slujim cît mai deplin Biserica și Patria, cum să ducem mai bine la îndeplinire patriarhiceasca poruncă: „Mai multă dragoste, pace și înfrățire între toate popoarele pămîntului”.

Sintetizînd materialul biblic din opera scrisă a P. F. Patriarh Justinian, putem alcătui un prețios îndrumător în cunoașterea Sfintei Scripturi a Testamentului Vechi.

Citînd deci pildele și îndemmurile date de P. F. Sa, găsim o călăuză prețioasă și în ce privește înțelegerea Vechiului Testament, care este o scrisoare a lui Dumnezeu către noi toți. Problemele care se pun în Vechiul Testament sînt multe, după cum multiple sînt și problemele vieții. Vechiul Testament nu este ultimul cuvînt; el se înțelege deplin abia privit prin lumina prelungirii sale firești, Noul Testament. Prin modul întrebuintării, P. F. Patriarh fixează atitudinea Bisericii Ortodoxe față de Vechiul Testament și indică locul pe care îl ocupă în Revelația divină.

Prof. N. Neaga

## Cinstirea deosebită a Maicii Domnului

(Urmare din pag. 1)

În cel de-al doilea loc ioaneic pomenit mai sus, Mîntuitorul o numește „femeie” nu în sens de femeie căsătorită și nici în sens de dispreț, ci numai în înțeles de gen sau de sex. Ceea ce se sprijinește și pe faptul consemnat la Ioan 20, 12—13, din care rezultă că cei doi îngeri s-au adresat tot în felul acesta Mariei Magdalena la mormînt: „Femeie, de ce plîngi?” De asemenea, locul de la F. Ap. 1, 11, care ne arată că cei doi bărbați care s-au arătat cu prilejul înălțării la cer a Domnului, s-au adresat Sf. Apostoli cu cuvintele: „Bărbați galileeni, de ce stați uitîndu-vă la cer?”

În ambele cazuri semnalate mai sus, cuvintele „femeie” și „bărbați” nu au fost adresate în chip disprețuitor, ci din contră, în mod mîngîietor. De aceea, nu se poate nicidecum înțelege de aici că Maria Magdalena și toți Sf. Apostoli au fost căsătoriti. De unde rezultă limpede și categoric că felul acesta de agrăire are în vedere starea de gen și nu starea civilă a celor agrăiți.

Dacă mai adăugăm și faptul că la iudei și la greci acest mod de agrăire se îndrepta cu deosebire către cei mai apropiați și mai intimi, atunci ne dăm seama că aceste cuvinte sînt mai de grabă un titlu de cinste și de respect.

În al treilea rînd, credincioșii care nu sînt de acord cu practica și învățătura ortodoxă, încearcă să se sprijinească pe faptul că Sf. Scriptură ne spune — de mai multe ori — că nu avem decît un singur mijlocitor al mîntuirii noastre, și anume pe Domnul nostru Iisus Hristos. Provoacăndu-se la respectivele locuri, ei ne critică pe noi, credincioșii ortodocși, că adresăm Maicii Domnului cuvinte ca acestea: „Nu avem alt ajutor în afară de tine”, sau: „Prea Sfîntă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi”.

Dînd cuvenitul răspuns acestei învinuirii ce ni se aduce, nu vom reveni asupra înțelesului pe care îl are — în învățătura noastră ortodoxă — cuvîntul „mijlocitor”, pentru că l-am lămurit și precizat în articolele anterioare privitoare la cultul sfinților.

Ne oprim numai asupra modului nostru de adresare către Maica Domnului prin cuvintele: „Nu avem alt ajutor în afară de tine...” Or, cuvintele acestea — în înțelesul pe care li-l acordăm noi, credincioșii ortodocși — nu tăgăduiesc nici faptul că Domnul nostru Iisus Hristos este *unicul* *Mijlocitor* al mîntuirii obiective, după cum nu tăgăduiesc nici rodnicia oricărui alt ajutor în legătură cu mîntuirea noastră subiectivă.

Aceasta pentru că înțelesul pe care-l atribuim noi, ortodocșii, acestei agrării este următorul: Tu ne poți da cel mai mare ajutor în mîntuirea noastră subiectivă. Un ajutor, altul decît al tău, la fel de mare, nu găsim la nici un alt sfînt. Cu alte cuvinte: Nu avem pe altcineva, care să ne poată ajuta atît de mult cît ne poți ajuta tu, ca Maică a Dumnezeului nostru!

Pe de altă parte, cuvintele de rugăciune: „Prea Sfîntă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi” — exprimă cererea noastră către Maica Preacurată: Înduplecă pe Fiul Tău să ne mîntuiască; sau: Fă ca mîntuirea noastră să fie deplină și adevărată!

Din toate cele mai sus arătate, rezultă limpede și categoric că prin precinstirea Maicii Preacurate nu supărăm nicidecum pe Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul ei. Căci prin aceasta nu îi scădem întru nimic din adorarea ce i se cuvine să i-o aducem. Din contră, o accentuăm și o intensificăm, bineștiind că: „Minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi!”

Iată de ce, avînd limpede în minte rînduiala Maicii Domnului în planul mîntuirii noastre, se cuvine să dăm slavă lui Dumnezeu, că și după trecerea ei din viața aceasta, nu a încetat rolul ei de *ocrotitoare* a credincioșilor: „Întru naștere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit. de Dumnezeu Născătoare” (Troparul Adormirii).

Ocrotirea Maicii Domnului constă în mijlocirea ei — pentru noi — către Fiul ei, Mîntuitorul Iisus Hristos.

Ocrotirea Maicii Domnului constă în rugăciunea ei neconținută pentru lume, rugăciune care ajută rugăciunile noastre să se ridice la tronul Fiului ei!

Drept aceea, s-o rugăm fierbinte să ne ajute să fim „uniți în cuget”, să trăim în pace (Cf. II Cor. 13, 1)!

C. Sîrbu



## Un capitol de seamă din istoria Transilvaniei

În editura Dacia din Cluj, a apărut lucrarea: *Studii privind istoria modernă a Transilvaniei*, scrisă de „valorosul istoric american” prof. Keith Hitchins, după cum îl numește prof. Ștefan Pascu în paginile din fruntea acestei cărți.

Prof. Keith Hitchins, care, după cum afirmă eminentul istoric român amintit, „s-a impus în lumea istoricilor contemporani ca unul din cei mai buni cunoscători și mai obiectivi cercetători ai sud-estului european”, în prima parte din lucrarea sa „urmărește rolul ascendent al episcopului și apoi al Mitropolitului Andrei Șaguna pe cele trei planuri: național, cultural (școlar) și bisericesc”.

Partea a doua din cartea aceasta cuprinde comunicarea prezentată de prof. Keith Hitchins, la Congresul internațional de la Bratislava: 28 august — 1 septembrie 1967, privind compromisul (dualismul) austro-ungar din 1867.

Acest capitol, ce poartă titlul: *Românii din Transilvania și compromisul dualist (1865—1869)*, ce „s-a bucurat, la Bratislava, de o bună apreciere din partea participanților”, cuprinde „strădania românilor pentru obținerea deplinei egalități cu maghiarii, sașii și secuii mai întâi, iar apoi, în 1865—1869, lupta românilor pentru împiedicarea compromisului dualist”.

Cartea se încheie printr-un capitol, care, alături de celelalte două, formează „trei studii care de fapt pot fi socotite trei capitole ale unei singure probleme și anume problema națională a românilor din Transilvania în a doua jumătate a secolului XIX-lea”. În acest capitol, intitulat: *Nicolae Cristea și mișcarea națională românească din Transilvania*, „Keith Hitchins reconstituie o figură vrednică, un exemplu de cuminenie și dăruire, pentru cei mulți și oropsiți; figura „cumpanitului publicist și remarcabilului intelectual Nicolae Cristea” ce nu s-a abătut vreodată de la

drumul socotit de el ducător la scop: ridicarea economică și culturală a maselor țărănești și, ca urmare, emanciparea socială și națională a poporului român”. Acestui ideal, ani de-a rândul s-a dăruit cu mărinimie prof. Nicolae Cristea, luptând pentru realizarea lui neobosit, cu deosebire prin paginile gazetei „Telegraful Român” din Sibiu, al cărei redactor a fost mult timp.

„Cristea, remarcă prof. Hitchins, pînă în ultimii ani ai vieții sale, le-a cerut conaționalilor săi unitate de scop, disciplină și, mai presus de orice,

participarea activă la evenimentele constituționale ale statului”. El „era pentru un schimb liber de opinii ca cea mai adevărată cale de a elucida problemele importante ale zilei”.

Lucrarea: *Studii privind istoria modernă a Transilvaniei*, scrisă de prof. Keith Hitchins, reprezentînd o pagină din istoria poporului român din Transilvania, care este scrisă cu înalt spirit de răspundere și documentat, de „un foarte serios cunoscător al problemei naționale din Monarhia habsburgică în sec. al XIX-lea”, nu trebuie să lipsească din biblioteca celor dornici să cunoască mai bine trecutul poporului nostru din Transilvania.

Arhim. I. Chira — Rohia

## BUCURIA INVIERII oglundită în cîntările Penticostarului

Evenimentul cel mai însemnat din istoria mîntuirii noastre este, fără îndoială, Învierea Domnului nostru Iisus Hristos. În învățătura și trăirea noastră duhovnicească ea marchează piatra de temelie a credinței și a mărturisirii, precum și chezașia acestei credințe, după cum ne învață Sf. Apostol Pavel: „Dacă Hristos n-a înviat, atunci zadarnică este propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră (I Cor. 15, 14).

De aceea slujbele tuturor Duminicilor cîntă neîncetat prăznuirea Învierii Domnului.

Bucuria Învierii deci nu s-a stins și nu se sting niciodată în sufletele creștinilor. Ea a inspirat pe numeroși scriitori de imne bisericești, care, printr-o măiestrie neîntrecută a cuvîntului și a cîntării, au prezentat într-un stil emoționant măreția Învierii lui Hristos și lucrarea ei mîntuitoare.

Astfel s-a născut cartea numită *Penticostarul*, care cuprinde rînduiala tuturor slujbelor, începînd din dimineața Sf. Duminici a Paștilor și se sfîrșește în prima Duminică după Rusalii, adică Duminica tuturor Sfinților. Cele mai multe și frumoase imne au fost alcătuite de Sf. Ioan Damaschin.

Cuprinsul cărții prezintă, pe de o parte, bogăția învățăturilor referitoare la Învierea Domnului și bucuria acesteia, împărtășită credincioșilor, iar pe de altă parte ni se înfățișează îndemnuri și datorii creștinești, care trebuie urmate în viață, pentru ca și noi să ne facem părtași ai Învierii Sale.

Cîntările Penticostarului actualizează și permanentizează bucuria biruinței asupra morții și proclamă învierea drept minunea care a sfărîmat iadul și s-a făcut „începutul altei vieți veșnice”.

Prin Învierea Sa, Hristos-Domnul a încununat cu bucurie netrecătoare Biserica și credincioșii ei. Dar nu numai Biserica pămîntească, ci și pe cea cerească. Căci Iisus Hristos aparține deopotrivă cerului și pămîntului, fiind Dumnezeu adevărat și om deplin. De aceea la Învierea Sa „toate s-au umplut de lumină: cerul și pămîntul și cele de dedesubt” (Canonul Paștelui, cîntarea a III-a, troparul 1) deci: „cerurile să se veselească după cuviință și pămîntul să se bucure și să prăznuiască toată lumea cea văzută și cea nevăzută, că a înviat Hristos, veseliea cea veșnică” (Canonul Paștelui, cîntarea I, troparul 2). Cu nimic nu se poate egala bucuria Învierii Domnului, care a „sfărîmat încuietorile cele veșnice” și „a deschis nouă porțile raiului”.

Paștele Vechiului Testament a fost sărbătoarea eliberării poporului iudeu din robia faraonilor. Fără îndoială era sărbătoarea unei bucurii. Dar față de Paștile creștine, ea rămîne doar o preînchipuire. Paștele iudaic comemora eliberarea unui singur popor dintr-o robie omenească și vremelnică. Iisus Hristos ne-a dezrobît pe toți credincioșii din robia păcatului și a morții veșnice, pe care nimeni altul n-o putea învinge decît numai El — Fiul lui Dumnezeu. De aceea Paștile noastre sînt „nouă și sfinte... Paștile cele mari și preacinstite, Paștile-Hristos izbăvitorul, Paștile cele ce sfințesc pe toți credincioșii”. Dacă pe drumul eliberării iudeilor din robia faraonilor Dumnezeu le-a dat apă dintr-o stîncă, creștinii sînt îndemnați să bea „băutura nouă, nu din piatră stearpă, făcută cu minuni, ci din mormîntul lui Hristos, izvorul nesticăciunii, întru carele ne întărim”.

Prăznuirea Sf. Învieri presupune însă trebuința înnoirii vieții. Insuși Hristos este „Adam cel nou”, „Paștile cele noi, Jertfa cea vie”, care vestește că „trecut-a umbra legii și harul a venit”, iar Învierea „toată lumea a luminat”. Ierusalimul cel vechi, care a răstignit pe Hristos rămîne în umbră. În locul lui apare Ierusalimul cel nou, adică Biserica, căreia i se cîntă „Luminează-te, luminează-te noue Ierusalime, că slava Domnului peste tine a răsărit”. În același context al înnoirii, cre-

dincioșii sînt îndemnați: „Veniți în ziua cea vestită a Învierii, să ne împărtășim din rodul cel nou al vieții din Împărăția lui Hristos” și „să ne curățim simțirile și să vedem pe Hristos, strălucind cu neapropiata lumină a Învierii”. Numai în chipul acesta noi putem primi vrednicia de a ne numi „poporul cel sfînt al lui Dumnezeu”.

A prăznuirii cu adevărat Învierea lui Hristos însemnează pentru noi creștinii a te identifica cu viața duhovnicească de curățenie morală, de iubire și slujire față de aproapele, de îngroparea tendințelor rele, de promovarea binelui și fericirii pe pămînt.

Pe plan duhovnicesc, răstignirea și Învierea împreună cu Hristos e acțiunea omului care „Răstignește și îngroapă” tot ce apare stricăcios, păgubitor, sau contrar vieții, pentru ca să învieze o faptură sau o putere nouă spre împlinirea voinței lui Dumnezeu. Insuși cuvîntul „Paști” însemnează, în tîlcuire românească „trecere” (vezi sinaxarul Penticostarului), adică schimbarea unei stări, deci trecerea de la o stare la alta. Hristos a înfăptuit trecerea noastră de la starea de păcat, de decădere, de întristare, la izbăvirea de întristare, la concepția superioară a unei vieți duhovnicești în care triumfă învierea și pacea.

Imnograful exclamă în entuziasmul său: „O, Paștile izbăvire de întristare, Paștile, cu bucurie unul pe altul să ne-mbrățișăm”. Și fiindcă Hristos a săvîrșit mîntuirea omului din dragoste față de neamul omenesc, rugîndu-se chiar și pentru vrăjmașii săi, credincioșii sînt îndrumați să rămîna în sufleteții de puterea aceleiași dragoste, luminîndu-se cu prăznuirea Învierii „și unii și alții să ne îmbrățișăm, să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi; să iertăm toate pentru înviere”. Învierea lui Hristos a restabilit pacea între Dumnezeu și noi. De aceea Mîntuitorul, după Învierea Sa, salută totdeauna pe Apostoli cu cuvintele: „Pace vouă”.

Perioada Penticostarului rămîne deci pentru noi, fiii Bisericii străbune, un timp special de bucurie sfîntă, bucurie care ne dă noi puteri în împlinirea rosturilor noastre creștinești în lume.

Pr. M. Colotelo

## DOR DE ȚARĂ\*

„O, zumzăitul de albine din poienile patriei mele!  
„O, voi, stuți plini de dulceață, cu arome de crini  
și vioarele,  
„Vai, cînd stăpîna îmi cere s-aprind o făclie de  
ceară,

„S-aprinde și arde în mine durerea și dorul de țară.  
„Eu am crescut lîngă tei, printre flori de trifoi  
la prisacă,

„Colo-n poiana-nflorită, sub munte, în patria dacă.  
„Și de aceea mă-nabuș de plîns, cînd stăpîna îmi  
cere,

„Cupa cu vin de Falerne, să-i fie-ndulcită cu miere.  
„Și de aceea mi-e jale nespusă, mi-e inima grea,  
„Ceara și mierea sînt pradă, răpită din patria mea.  
„Pradă și eu — și robită romanului crunt și bogat,  
„Mult mai ușor decît lanțuri, orice chinuri aș fi  
îndurat.

„O! zumzăt de albine, sub teii-nfloriți la prisacă!  
„O! Țară-ndulcită cu miere, dorita mea patrie dacă!  
Z. Lațcu

\* Subliniind frumusețea mereu vie a plaiurilor noastre străbune, aceste versuri evocă o mărunță dar semnificativă frîntură din luptele daco-romane și anume simțămintele unei tinere sclave smulsă din Dacia, obligată să slujească la unul dintre bogătașii din Roma.

## Comemorarea lui Iosif Vulcan

În 31 martie a.c. s-au împlinit 130 de ani de nașterea lui Iosif Vulcan (1841—1907), una dintre marile personalități transilvănene pe tărîm național și cultural.

Fiu de preot, născut în satul Holod, județul Bihor, și-a terminat studiile de drept în anul 1864, dar, dedicîndu-se scrisului, a renunțat la cariera de jurist pentru care s-a pregătit.

Jubileul a fost comemorat în mod deosebit printr-o adunare solemnă la Oradea, unde a activat Iosif Vulcan, în cadrele căreia scriitorul Radu Enescu — redactor șef adjunct al revistei „Familia”, a evocat personalitatea multilaterală a celui comemorat, iar seara a fost prezentată pe scena teatrului local piesa sa: „Gărgăunii dragostei”.

Iosif Vulcan a fost comemorat și în satul său natal Holod, de către Comitetul județean de cultură și artă. De asemenea se va pune pe zidurile casei unde s-a născut o placă comemorativă.

În 1865, la un an după terminarea studiilor universitare, Iosif Vulcan a întemeiat la Budapesta, prestigioasa revistă „Familia”, pe care a mutat-o apoi la Oradea Mare, în jurul căreia s-au strîns o serie de distinse colaborări din colțurile românești de pretutindeni, între care și aceea a lui Mihail Eminescu care, aici și-a făcut debutul poetic. În 1965 s-a sărbătorit centenarul acestei reviste, după care a început să apară noua ediție a „Familiei”, sub conducerea poetului Alexandru Andrițoiu, într-o țintă demnă de trecutul ei frumos, care o situează printre cele mai bune publicații literare din țară.

Membrii al Academiei Române și al Astrei, Iosif Vulcan a fost inițiatorul și președintele societății pentru înființarea teatrului românesc în Transilvania, convins fiind că prin intermediul acestuia, posibilitățile de educare morală, pe care el o propovăduia cu ardoare, sînt mult mai mari și pentru care a scris 30 piese. A mai scris poezii, nuvele, amintiri din călătorie, 4 romane și a condus timp de 42 ani revista „Familia”.

Nu putem încheia fără să nu amintim că Iosif Vulcan a scos întotdeauna în evidență valoarea folclorului românesc de pretutindeni, convins fiind că adevărata literatură cultă izvorăște din literatura populară, din poezia noastră populară.

N.D.G.



## Consfătuirea de lucru la Centrul eparhial din Timișoara

Pentru a oferi preoților și credincioșilor din Arhiepiscopia Timișoarei și Caransebeșului posibilitatea de a cunoaște cât mai îndeaproape problemele cu care este confruntată creștinătatea contemporană, se organizează periodic consfătuiri axate pe teme de actualitate. Una din aceste teme este fără îndoială apropierea dintre Ortodoxie și Biserica Romano-Catolică. Ea a și fost dezbătută în luna ianuarie a. c. Întrucât însă — după cum se știe — printre factorii care dăunează procesul de îmbunătățire a raporturilor dintre cele două mari confesiuni este prozelitismul, concretizat în ceea ce obișnuit se numește „uniatism“ (încercarea de atragere la catolicism prin „unirea cu Roma“ a unor credincioși ortodocși), cea de a doua consfătuire din acest an ținută la Timișoara, la 1 aprilie, a fost dedicată analizării temei: „Uniatismul în lumina năzuințelor ecumeniste ale creștinătății contemporane“. Au participat cadrele de conducere ale eparhiei, profesori ai Seminarului teologic din Caransebeș, protopopii și misionarii protopopești, preoți, membri mireni ai Adunării eparhiale și Consiliului eparhial, membri ai unor Consilii parohiale, credincioși.

Consfătuirea a fost prezidată de Înalt Prea Sfințitul Nicolae, Mitropolitul Banatului, care a arătat, în cuvântul de deschidere, importanța subiectului pus în discuție.

A urmat apoi expunerea P. C. părinte Dr. Milan Šesan, profesor la Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu. Vorbitorul s-a referit pe larg la evoluția suferită de Biserica Romano-Catolică de-a lungul vremii, la condițiile în care s-a înfăptuit oarecând unirea forțată a unor credincioși ortodocși cu Roma, la scopurile prea puțin evanghelice urmărite, la anacronismul greco-catolicismului luat în sine, cum și la refacerea unității de credință a ortodocșilor aparținând unor Biserici ortodoxe, ca spre pildă cei ai Bisericii Ortodoxe Române.

Pe marginea documentatei și interesantei expunerii a P. C. părinte prof. M. Šesan, au luat cuvântul mai mulți participanți. Așa bunăoară P. C. părinte Victor Toldi din Bocșa Montană s-a referit la umilințele impuse în trecut greco-catolicilor români de către Vatican, la neîncrederea cu care erau tratați de conducerea Bisericii Romano-Catolice, la rolul de „cenușăreasă“ ce le-a fost totdeauna rezervat. P. C. părinte Trandafir Silvășan de la parohia Bucova, fost preot greco-catolic, a dat glas deosebitei satisfacții de a aparține astăzi Bisericii Ortodoxe Române în sânul căreia se simte „acasă“. Despre păgubitoarele lupte confesionale din trecut au vorbit P. C. părinți Dr. Traian Coșeriu din Timișoara III, Ilie Cîmpianu din Caransebeș și Alexandru Nicoliciu din Tîrnova. Ei au tratat, citind exemple luate din parohiile pe care le păstoresc, armonia ce domnește acum între creștinii români despărțiți pînă înainte cu 23 ani în „două strane“.

La sfîrșit, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului a rezumat cele spuse completîndu-le cu elemente suplimentare din care a rezultat că uniatismul constituie o piedică în calea apropierii dintre Ortodoxie și Romano-Catolicism, el ne mai corespunzînd năzuințelor actuale chiar ale romano-catolicilor înșiși. Întemeindu-se pe date ale istoriei poporului nostru, Înalt Prea Sfinția Sa a demonstrat modul firesc în care s-a ajuns la reîntoarcerea fraților rupți oarecînd prin silnicie de Biserica Ortodoxă Română la Ortodoxia străbună.

În partea a doua a consfătuirii rezervată cadrelor de conducere ale eparhiei, protopopilor și misionarilor protopopești, reprezentanților Seminarului teologic din Caransebeș, s-au dat de către Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae și de către părinții consilieri Dr. Ioan Petreună, Ioan B. Mureșianu și Constantin Comșulea, ample lămuriri cu privire la preîntîmpinarea prozelitismului reli-

gios din orice parte ar veni, îmbunătățirea activității pastorale a preoților, misiunea de propovăduire a dreptei învățături creștine etc. . . . Au mai fost luate în considerare o serie de probleme administrativ-bisericești, culturale și economico-gospodărești și s-au dezbătut o serie de măsuri privitoare la buna desfășurare a activității în aceste domenii.

Înceind lucrările consfătuirii, Înalt Prea Sfințitul Nicolae, Mitropolitul Banatului, a îndemnat la transpunerea în viață a tuturor îndrumărilor date și a mulțumit referenților, participanților la discuții și tuturor celorlalți, pentru modul în care au contribuit la rezolvarea problemelor înscrise pe ordinea de zi și le-a adresat urări de noi succese în munca lor închinată slujirii lui Dumnezeu și aproapelui.

Tr. Lugojan



### Primăvara

Vînt de primăvară  
Bate la fereastră,  
Ceru-și limpezește  
Zarea lui albastră.

Florile în taină  
Își trimit parfumul,  
Fluturașii zboară  
Unul cîte unul.

Peste vîrf de codrii,  
Sub un cer cu stele,  
A venit în țară  
Stol de rîndunele.

Cuibul de-astă vară  
Ce-a rămas pustiu,  
Prin a lor viață  
Este iarăși viu.

M i c ă păsărică,  
Cu glas de vioară,  
Sol al bucuriei  
Ce-ai venit în țară

Drumurile t a l e  
Nu te-au obosit?  
Valurile gele,  
Cum nu te-au lovit?

Întrebării voastre  
Să răspund nu-i greu:  
Iubesc zarea-albastră,  
Cred în zborul meu!

G. Condur

### Din învățăturile Sfinților Părinți pentru credincioși

- Virtutea este mult mai vrednică de cinste decît bogăția.
- Cînd stomacul este prea plin se aprind și dorințele după plăceri, iar cînd este în cumpătare și acestea rămîn liniștite și mai potolite.
- Animalele nu învață păcatul, iar de virtute se minunează și o cinstesc. Așa de pildă oamenii au dat pierzării pe Daniil, dar l-au scăpat leii, păzînd ei pe cel osîndit în chip nedrept, din pizmă.
- Sufletul are atîta puțință de a crește, încît nu-i ajunge toată viața pentru desăvîrșirea lui. (Nil Ascetul)
- Mărturisim că puterea împlinirii poruncilor am primit-o și de legăturile morții ne-au slobozit. Deci sîntem datorii cu lucrarea. Dacă nu împlinim poruncile lui Dumnezeu, harul dat nouă nu se va descoperi.
- Cine este mîndru nu se cunoaște pe sine. Căci de s-ar cunoaște pe sine și prostia care se cuprinde în el, nu s-ar mai mîndri. Iar cine nu

se cunoaște pe sine, cum poate să cunoască pe Dumnezeu?

● Orice plănuire a ta să o începi cu Cel ce este începutul a tot binele, ca să fie după voia lui Dumnezeu ceea ce ai de gînd să faci.

● Cel ce este smerit în cugetul său și împlinește o lucrare duhovnicească, cînd citește dumnezeieștile Scripturi pe toate le aduce în legătura cu sine și nu cu altul.

● Nu cugeta și nu face nimic fără un scop plăcut lui Dumnezeu. Căci cel ce călătorește fără scop va osteni în zadar.

● Nu zice: Nu știu ce se cuvine și deci sînt nevinovat dacă nu fac aceea. Dacă le-ai face pe toate cîte le știi că sînt bune, și s-ar descoperi pe urmă și celelalte, cunoscîndu-se una din cealaltă.

● Să nu neglijezi a avea grijă de gînduri, pentru că lui Dumnezeu nu i se ascunde nici un gînd.

● Mîntea devine oarbă prin aceste trei patimi: prin iubire de argint, prin slavă deșartă și prin plăceri josnice.

Mînia, furia, războaiele, uciderile și tot pomelnicul relelor din pricina lor au prins atîta putere între oameni.

● Păcătuiind, să nu învinovățești fapta, ci gîndul, căci dacă mîntea n-o lua înainte, nu i-ar fi urmat trupul.

● Unii numesc înțelepți pe cei ce deosebesc lucrurile sensibile. Dar înțelepți sînt cei ce stăpînesc voile lor.

● Dumnezeu judecă faptele după intențiile lor. Căci zice: „Să-ți dea ție Domnul după inima ta“ (Ps. 20, 5).

● Domnul este ascuns în poruncile Sale și cei ce-l caută pe El îl găsesc pe măsura împlinirii lor.

(Marcu Ascetul)

## Gînduri creștine

„Mai mare bucurie decît aceasta nu am, ca să aud că fiii mei umblă întru adevăr“.

(3 Ioan v. 4)

Apostolul se bucură de sporirea întru sănătate și suflet a credincioșilor, de umblarea lor în adevăr, precum și de facerea lor de bine. „Iubitule, nu urma răul ci binele, căci cel ce face bine este din Dumnezeu, și cel ce face rău nu l-a văzut pe Dumnezeu“ (Id. v. 11).

Grija pentru bine se realizează prin: autocontrol permanent, prin căință sinceră și îndreptare reală. Acestea fac un cerc închis al virtuților.

Mîntuirea în expresie ortodoxă nu cuprinde compromisuri între virtute și păcat, nici nepăsare la ceea ce face cineva, ci ea este o preocupare de fiecare clipă din partea celui care dorește mîntuirea sufletului său!

„Să nu vă mințiți unul pe altul, fiindcă v-ați dezbrăcat de omul cel vechi, dimpreună cu faptele lui“.

(Coloseni 3, 9)

Mîntuitorul Iisus Hristos nu a spus nici un cuvînt strîmb, nici un neadevăr, nici o minciună, fiind unicul învățător al Apostolilor și prin ei al credincioșilor creștini (Matei 23, 10). El i-a privit pe ascultătorii Săi, de variate feluri, în mod adevărat. El știa că ascultătorii Săi sînt îngeri prin gîndurile, cuvintele și faptele lor, dar tocmai de aceea le-a dat acele îndemnuri ca să poată deveni curați la gînd, la vorbă și la faptă.

Nici Sf. Apostoli nu au mers pe drum lăaturalnic, al vorbelor deșarte, neadevărate, ci pentru Evanghelia Mîntuitorului au suferit și prigoniri, ca să arate că în adevăr s-au dezbrăcat de omul cel vechi cu apucăturile lui rățacitoare.

Există și creștini care rătăcesc pe căi de răstălmăciri ale învățăturilor Mîntuitorului. E regretabil, că nu toți creștinii cred la fel și nu se înțeleg întreolaltă, deși Cuvîntul Mîntuitorului este numai unul și același, și nicidecum într-o explicație de multiplicitate. Adevăratul cuvînt al Mîntuitorului se află în organismul său viu, în trupul său, care este Biserica, rînduită să vestească, prin organele ei legale și să lămurească în răspundere verificată ceea ce Mîntuitorul Iisus Hristos a relevat de la Tatăl ceresc.

Prof. M. Šesan